

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

IV. post Octauas Paschæ, quæ dicitur Dominica Rogationum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

guat mundum Spiritus sanctus.

1. Cor. 11.

alius alium temerè iudicat, nemo seipsum. Nostros enim defectus catus, entes præterimus, in aliorum errata iusto plus oculati. Et hoc est quod grande adfert impedimentum nobis & deuotionis & charitatis. Abstine igitur (per Deum vos obsecro) à iudicio alieno. Qui iudicare vult, seipsum iudicet. Si suspiciones & phantasiæ opinionum iniquarum renitentibus & nolentibus inciderint, nolite eas confirmare, nolite recipere, abijcite. Incidisse non nocet, modo displiceant, modo reijciantur, modo eis non consentiatur. Habeat Dei seruus quasi in pacto ac fœdere cum Deo, neminem velle iudicare. Hoc est, assuescat firmam de nemine sententiam admittere, tenere, definire, aut pro vero concludere, esse eum malum, reprobum, aut letaliter peccasse. Huiusmodi, inquam, iudicium in cor serui Dei nunquam veniat. In huiusmodi cogitatione nihil vnquam concludendum, sed iudicio relinquendum diuino. Piè timere possumus, compati debemus, prudenter quæ exhortari proximos, non autem eos iudicare, hoc est eorum animos: sunt eorum euidentia crimina, quæ videmus mala, non laudanda, sed damnanda sint. Hoc si fecerimus, magna nobis semper erit pax & tranquillitas in cordibus nostris. Ad laudem Domini nostri Iesu Christi, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA III. POST OCTAVAS PASCHÆ: quæ dicitur Dominica rogationum.
Epistola, B. Iacobi, Cap. I.

Estote factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi, & non factor, hic comparatur iur vivo consideranti vultum naturæ suæ in speculo. Considerat enim se & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem rem perspexerit in lege perfecta libertatis, & permanserit in ea, non auditor obliuiofus factus, sed factor operis, hic beatus in factis suis erit. Si quis autem putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, sed seducens eam suam, huius vana est religio. Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem hæc est: Visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab hoc seculo.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

IN hæc tempora respexisse putandus est Apostolus Iacobus, quando hæc scripsit epistolam. Siquidem passim iam omnes scripturas legere volunt, adeo ut arator quoque & faber in lingua habeat vernacula, quod ex scripturis legat. Quamuis autem legere cupiant omnes, audireque verbum Dei videantur, nulla tamen recipitur apud illos deuotio, nulla charitas: nec ideo legunt, ut eadem faciant. Studium igitur hoc hominum vanitatem, curiositatemque habet, non charitatem. Nam si haberet charitatem, non foret illa ociosa, sed operaretur ea, quæ didicit Dei esse mandata Deo: ve beneplacita, inuenirentur quæ ibi fructus spiritus, non opera carnis. Dicit itaque: Estote factores verbi diuini, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos, quasi sufficiat audiuisset verbum Dei, aut saluaret fides in mortua

aciformis, puta credere Christum sic docuisse, vbi tamen nihil aliud se-
quitur. Non enim, vt Paulus ait, *auditores legis iusti sunt apud Deū, sed factores legis iustificabuntur.* Et à Christo dicitur, *Seruus qui cognouit voluntatem Domini sui & non fecit, plagi v apulabit multis.* Et idem hic Iacobus: *Scienti bonum & non facienti peccatum est illi.* Sequitur: Quia si quis auditor est verbi, & non factor diuinæ iussionis, comparabitur homini, vultum suum corporalem intuenti in speculo, cuius dum contemplatur similitudinem, seu imaginē, mox postquam abierit, oblitus est, qualis fuerit. Nam huiusmodi contemplatio corporalis, quemadmodum est vana, & infructuosa, ita vanum est quoque audire diuinam scripturam, audire verbum Dei, eiusque præcepta, & opere nihil horum implere, nihil inde fieri meliorem. Qui autem perspexerit se in lege perfecta, perfectæ libertatis, & tam ipsam legem, quam seipsum, hoc est, suam imperfectiōnem, atque dissimilitudinem ad legem Euāgelicam comparans, penitus perstrauerit, atque in huiusmodi legis meditatione per manserit, esuriens & sitiens iustitiam, non obliuiosus auditor, sed, opere, quod lex iubet Euāgelica, executor factus, hic beatus in opere suo erit. Vide quia hic legem Euāgelicam ad differentiam legis antiquæ vocat legem libertatis. Profecto non aliam ob rem, quam quia lex Euāgelica est lex charitatis & gratiæ, qua sponte, liberatque voluntate seruitur Deo. Lex enim vetus timoris erat, quæ cogebat per pœnas. Quapropter, vt Apostolus ait, ad perfectum nihil ducebat. Euāgelica verò lex, vt dictum est, veræ libertatis, aut perfectæ libertatis. Quod Apostolus confirmat Romanis scribens: *Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis.* Vbi autem iste spiritus, ibi & libertas: qua libertate Christus nos liberauit. Vide præterea quomodo Lutheranos præuidens Iacobus, tam manifeste explicet, quam velit dicere libertatem Euāgelicam, non eorum, qui libertate abutuntur in occasionem carnis, serui miseræ corruptionis & peccati. Quorum libertas non Christiana est, sed prorsus impia omnique seruitute humana abiectior, turpiorque. Ideo dicit Iacobus, non obliuiosus auditor, sed factor operis. Qui legem Euāgelicam perspicit, & se tanquam in speculo videns, atque iuxta legem tanquam ad normam se viuendi cõponens, propter mundi curas non mox iterum fuerit legis oblitus, sed legem in se viuendo expresserit, hic beatus in facto suo erit: non propterea quod legem audierit, sed quod moribus in se eam præstiterit. Proinde Saluator: *Si hæc scitis, inquit, beati eritis, si feceritis ea.* Vult autem præterea ostendere, non vsquequaque religiosum quemuis dicendum, quamuis legē videatur seruare perfectæ libertatis, nisi etiam linguā suam ab impudico, à turpi, à detractorio, contumelioso, & ab omni malo verbo refrænauerit. Propterea sequitur: Si quis putat se religiosum esse, aut Dei seruum deuotum, non refrænans linguam suam à mendacijs, periurijs, alijsque malis sermonibus, frustra se religiosum putat, seducens cor suum, ne videat periculum suum, atque peccatum. Quare huius vana est religio? quia non operatur ei salutem. Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem nostrum cælestem hæc est: Visitare pupillos & viduas, vt pote parentum, aut maritorum solatio orbatos in tribulatione eorum, eosdemque consolari, iuuare, atque pro virili per opera misericordiæ illis succurrere. Quidam Christi-

Roman. 2.
Luc. 12.
Iacobus.

Hebr. 7.
Roman. 8.

Galat. 4.
Lutheranorum libertas quam sit.

Ioan. 15.

VI

Matth. 26.

lius quoque suadens: *Quicquid inquit, vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Et nihilo minus immaculatū se custodire ab hoc seculo, hoc est, cauere hominum vitiosorum, ac mundi amicorum corruptiones, quæ mundi sum, ea non appetere, neminemque scandalizare.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM
Dominica, Ioannis XVI.

Ineffabilis est Dei bonitas, quæ non solum dona sua nobis largitur, sed offert etiam, imo hortatur ut petamus, simul promittens, si quid petierimus Patrem in ipsius nomine, dabit nobis Pater. Iuber autem ut petamus, quia delectat eum nobis bene facere, delectat cum seipsum nobis & sua dona communicare. Posset quidem dare nobis non rogatus, sed non expedit nobis, ut omnia recipiamus non orantes, quia indignis, ac quasi iniustis dona sua largiretur. Quamobrem vult rogari, non ob aliud, quam ut desiderio nostro excitato, dignè accipiamus, quæ ipse præsto est nobis dare. Dicit ergo:

Amen amen dico vobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

Psal. 111.

Quod Christus nos hortatur ad petendum, promittitque nos non gratis esse petituros, sed desiderijs nostris, si tamen iusta fuerint, hoc est, si hiis circumstantijs fuerint vallata, quæ infra dicentur, se satisfacturum non alia huius est ratio, quàm quod bonus est, & in æternum misericordia eius. Deligit enim nos, & nobis dare vult non solum sua dona, verum etiam se ipsum. Quod ut non minus iuste, quàm misericorditer faciat, vult rogari à nobis. Est enim non tam misericordia, quàm iustitiæ potissimum, liberalissimum, ditissimum, atque clementissimum munus dare oranti, quomodo iustissimum quoque est, egenum, miserum, atque orantem à diuine exaudiri. Deus autem cum sit æque iustus & misericors quomodo non facit iustitiam sine misericordia, ita nec misericordiam facit, nisi cum iustitia. Quantæ autem sit misericordia, quærere etiam & constituere sibi occasiones miserendi, atque facere sibi causam, propter quam sibi congruat iuste misereri, vos filij expendite. Hoc namque loco id ipsum nobis omnibus generatim facit, ut interim taceam, quæ cum hominibus multis agit singulariter. Nam suadet nobis, ut orantes petamus, hoc est, ut ad miserendum, & iuste dandum ipsam cogamus. *Dives est namque in misericordia in omnes, qui inuocant illum: neque pauperior vbi dederit, neque vbi negauerit, dicitur.* Quamobrem ne gratis nos rogasse, & nihil accepisse causemur, adiunxit iuramentum, Amen amen. Quo verbo utitur, ac si diceret: Verè verè, aut in veritate ita dico vobis. Voluit enim hoc iurandi modo seuros reddere nos, & confidentiam nostram excitare, ac credere impossibile futurum, ut quicquam salutiferum, aut saltem salutem, & profectum nostro spirituali non contrarium nobis negetur. Quantum enim confidimus, tantum impetramus, ideo non solum ut oremus nos inuitat, sed etiam ut fiduciam habeamus. Fiducia enim est, quæ impetrat à Deo. Quapropter postulet, inquit Iacobus, in fide nihil hæsitans. Quid autem nos vermiculi auderemus petere, quid

Ephos. 1.

Iacob. 1.

quid auderemus præsumere petendo, nisi Dominus ipse maiestatis nobis mandaret, dicens: *Petite & accipietis*, simulque iuraret nobis daturum Patrem, quicquid in nomine Filij peteremus? Dicit itaque:

Amen amen dico vobis. Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Ac si diceret: Verè, verè dico vobis: Si quid petieritis Patrem meum in nomine meo, hoc est, si quid per me rogaueritis Patrem, audiet vos Pater. Adlocutum enim me habebitis apud Patrem, & Mediatorem. Pater dabit vobis quæcumque rogatis illum in nomine meo. Spiritus sanctus paracletus reget, diriget & consolabitur vos, Ego autem ero mediator, faciamque ut quicquid in nomine meo petieritis, fiat vobis. In nomine, inquit, meo, id est, secundum nomen meum. Non potest autem quid in nomine meo rectè peti, quod non petitur ad salutem. Iesus enim nomen mihi est, quod Saluator aut salutare dicitur. Non igitur rectè Saluator diceret, si contra rationem salutis exaudiret. Præbet autem aliunde quoque orandi fiduciam, cum dicit: *Petite & accipietis*, ut gaudium vestrum sit plenum. Ac si diceret: *Petite, ut vestrum gaudium sit plenum, & accipietis.* Gaudium in hac vita nunquam est plenum, sed *satiabor* (inquit Psalmista) *cum apparuerit gloria eius.* Illud igitur gaudium petite, quod plenum sit, quod omnia satiet desideria vestra, quod omni vos bono repleat, gaudium quod nemo tollat à vobis, quod nunquam inuenitur alibi, quam in Deo, & in æterna beatitudine. His autem

verbis inferre nobis nititur spem, fiduciamque petendi minima, quando iubet perfectissima petere. Minora sunt autem omnia æterna beatitudine. Quando igitur beatitudinem dandam promittit, atque petendam iubet, quod non faceret, nisi exaudiret: quanto magis credendum est, nos pro minoribus ab illo exaudiendos? Tantum abest, ut præsumptionis, si ab eo vel grandia peteremus, arguamur. Tertio erigit fiduciam addens & hæc: *Ipse enim Pater amat vos.* Quasi diceret: Haudquaquam ad petendum segnes vos esse conuenit, quandoquidem Pater ipse meus amat vos: Amor au-

tem eius non sinit eum, ut grauatur ferat si rogetur imo hoc vobis potius persuadeatis, quod nihil sit vobis negaturus cum amet vos. Quid diffiditis amanti? *Sic enim dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret vobis*, in vestra redemptionis precium, *ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam.* Quomodo ergo non omnia vobis donabit cum illo? Itaque amor Patris causa est, quare nihil, quod tamen saluiferum sit, vobis negat. Securi igitur petitis, securi confiditis, quando amantem rogatis, quando amanti, qui imponere vobis nescit, confiditis.

Verum redeamus ad ordinem verborum: Si quid petieritis Patrem meum in nomine meo, dabit vobis. Inculcare vult eis, quicquid impetrare velint esse petendum in sui nomine, sese mediatorem inter Patrem & eos constituisse, se mediatorè agnosci cupiens adeo necessarium, ut dicat: *Nemo venit ad Patrem nisi per me.* Nemo quoque possit impetrare quicquam à Deo, nisi per nomen suum. Neque enim sub cælo aliud nomen datum est hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri, quam nomen nobis Iesu. Non tamen putandum est in hoc literalis nomine, tametsi suauissimum sit in pronuncian-

do, hoc est, in quingulis literis, tantam inesse virtutem, sed in eo, cuius est hoc nomen. Quapropter cum in nomine Iesu petimus, per eum petimus

DDD 4 cuius

In nomine
Iesu petere
quid sit.

Lucæ 17.
Matth. 18.
Ioan. 19.
Marc. 1.
Lucæ 25.

cuius est hoc nomen, puta qui propter nos est incarnatus, captus, flagellatus, crucifixus & mortuus. Vult igitur Dominus Iesus dicere: Qui petit in nomine meo, hoc est, qui petit per virtutem, ac merita passionis mex, virtutumq; mearum, exaudietur. Hinc manauit nobis ecclesiastica ista orandi regula, vt omnes fere orationes ecclesiasticæ concludantur: Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, hoc est, per virtutem & merita Domini nostri Iesu Christi.

Vsq; modò non petistis quicquam in nomine meo. Petite & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum.

Apostoli huc vsque nihil petisse dicuntur in nomine Iesu, quod bifariam potest intelligi. Primò, vel quòd nihil rogarunt Apostoli in nomine Iesu. Multa quidem petierunt, non tamen in nomine Iesu ea petierunt, quia nesciebant ita petendum. Neque enim fidem habuerunt satis explicitam de Christo, adeo vt quem credebant Dei Filium, intelligerent etiam eundem esse Dei & hominum mediatorem, aut vt crederent iphus nomen orationis nostræ oportere esse vehiculum, quo pertingerent ad Deum. Secundo potest intelligi, quod cum gaudium perfectæ beatitudinis rogare debuissent, nõ petierunt, quod vel ad cõparatione huius beatitudinis esse posset aliquod. Quicquid enim extra beatitudinem petitur nihil petitur: quia in cõparatione beatitudinis, omnia alia corã eo sunt quasi non sint, & quasi nihilum & inane reputata sunt. Petite, inquit, vt gaudium vestrum sit plenum, & accipietis. In quo autem gaudium nostrum plenum esse poterit, nisi vt veniamus & appareamus ante faciem Dei? gaudium nanque mundi, gaudium quod de creatura non de creatore percipitur, est vanum, incertum & deceptorium. *Risum nanque*, inquit Ecclesiastes, *reputat errorum: gaudium dicit: Quid frustra deciperis?* Intelliguntur propterea ex verbis Domini his: Petite vt gaudium vestrum sit plenum, ea petenda, quæ ad Dei visionem conducunt, in qua sola gaudij est plenitudo. Neque enim omnia quæ petimus promittuntur exaudienda, sed ea quæ sub certis conditionibus indicantur petenda. Cum enim dicit: Quicquid petieritis, subauditur, pro vobis, hoc est, vnusquisque pro se petens exaudietur, non tamen pari modo audietur semper pro alio petens. Contingit sapenúmero eum, pro quo tu petis, non esse conuersum ad Deum, aut indignum ineptumque qui recipiat. Contingit illum duro quoque esse corde, vt ipse qui pro se non precetur, nec optet sibi bonum. Contingit denique illum obicem sibi ponere, ne exaudiri pro illo oratio facta queat, puta quòd in actu aut voluntate sit letaliter peccandi. Vnde scriptum est: *Inquit, acem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus.* Est alia conditio, vt oratio perseueret. Habemus parabolam de eo, quem cum suis pueris in cubile receptum, amicus quidam fatigat pro panibus sibi accommodandis, & negantem improbitate perseuerantiæ suæ, vt surgat, & det sibi quotquot habet necessarios, vincit. Sic Deo nostra importunitas, atque improba perseuerantia adeo placet, vt vinci se patiatur ac cogi. At verò quomodo is exaudiendus, qui postquam orauerit, iterum à suo proposito labitur, vel non credens se exaudiendum, vel acediosus non vult redire ad orationem? Quomodo, inquam, Deus perseuerabit audiendo, quan-

Eccl. 40.

Psalm. 41.

Eccl. 3.

Orationi conditiones necessariæ quæ.

Lucæ 11.

quando tu interim non perseueras orando? Desideria quandoque vtiliter differuntur & preces, antequam exaudiuntur, idque propterea, vt ipsa dilatio magis accendat desiderium. Nam si dilatio desideria sancta non crescant, desideria nunquam fuerunt. Tertia est conditio, vt ea quae petuntur, pie petantur ex habitu pietatis, aut vt ordinantur ea ad pietatem & religionem, vt scilicet propterea petantur, scilicet orantis intentio, vt placeatur Deo. Sic quoque id quod petitur de horum numero, quae Deo placent.

Quarta est conditio, vt res quae petitur sit saluti necessaria. Neque enim omnia quae nobis necessaria non sunt, quamuis petantur à Deo, tribuuntur: sed tamen ne frustra orecur, dabit nobis Dominus alia, quae magis salutaria, & nobis sunt meliora. Multa nanque petuntur, quae non exaudiri est maioris misericordiae, & salubrius negantur, quam exaudiri ab eo, qui quam Pater nos plus diligit. Quod nobis à Christo non taceatur, vbi dicitur: *Si ergo vos cum estis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se?* Atque ideo quae certo non sunt necessaria, sub conditione sunt petenda, hoc est, si placeant Deo. Quid enim prodest, scit medicus, non aegrotus. Est quinta conditio, quae oratione ornat, humilitas. Quanto enim oraueris humiliter, tanto citius & perfectius exaudieris. Haec autem humilitas in hoc manifestatur, quod orantis mens in vera sui cognitione, atque in sui annihilatione fundata est, atque nihil se meruisse, nisi poenas & damnationem sciens in sola Dei miseratione nititur, *quoniam bona, & quoniam in aeternum misericordia eius.* Hoc nanque modo recte oratur in nomine Iesu, quando & petitur, & speratur hoc ex ipso solo, cuius gratia ipse nomen sibi elegit Saluatoris, hoc est, quando verè agnoscimus nihil nobis boni deberi ex nostris, sed ex ipsius meritis. Opera enim nostra si bona sunt, ideo bona sunt, quia ipse, vt scriptura refert, eadem operatus est in nobis. Non igitur nostra, sed sua in nobis opera coronat. Nempe ea quae in nobis & nobiscum, hoc est, cum assensu arbitrii nostri, non sine nobis operatur. Sexta debet esse conditio, vt sit attenda. *Populus inquit, his labijs me honorat, cor autem eorum longe est à me.* Quapropter si aeternam vitam (inquit, Gregorius magnus) ore petimus, non tamen corde desideramus, clamantes tacemus. Et e converso, si corde petimus, silentes clamamus. Ita enim Mosi quoque dictum est: *Quid clamas ad me? cum tamen Moses sileret ore, mente tamen orabat.* Est postremo omnium maximè necessaria fiducia impetrandi. Quocirca tam saepe Dominus, vel excitat, vel laudat fidem orantium. Verbi gratia. Paralytico dixit: *Confide fili, remittuntur tibi peccata.* Item in Marco cuidam: *Si poteris, inquit, crede, omnia possibilia sunt credenti.* Et sapius: *Fides tua te saluum fecit.* Et: *Sicut crederi disti, fiat tibi.* Multum nanque ad impetrandum prodest fides. Ideo beatus Iacobus orantem hortatur, dicens: *Postulet autem in fide, nihil habitans.* Sequitur:

Haec in prouerbijs locutus sum vobis. Venit hora, cum iam non in prouerbijs loquar vobis, sed palam de Patre meo annuntiabo vobis.

Quae hic prouerbia dicit, non de his tantum verbis, quae modo in hoc

EEE

sermone

sermone vltimo post cœnam locutus est, intelligitur, verum de omnibus eius sermonibus prioribus atque operibus, quandoquidem Christi opera non minus, atque eius nobis verba loquuntur. Vocantur autem proverbia sermones obscuri & impliciti, quibus tectum aliquid, aut opertum significatur. Dicit itaque: Omnia quæ hætenus docui, hæc tanquam in proverbij locutus sum, in quibus non nihil later quod manifestè non dicitur, sed ceu clam intelligitur. Verum nunc venit hora, atque nunc instat post resurrectionem (Tunc enim aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas) aut post Spiritus sancti missionem, quando spiritus veritatis eos docebit omnia, palam de Patre meo annunciabo vobis.

In illo die in nomine meo petetis. Et non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis.

In illo die in nomine meo petetis, cuius vsque modò nesciistis virtutem & efficaciam, adeo hætenus nihil petistis in nomine meo. Tunc autem petetis, postquam Spiritus paracletus inducet vos in omnem veritatem. Tunc enim intelligetis me in Patre, & Patrem in me: tunc me verum Deum & Patrem adorabitis, & inuocabitis æquè vt Patrem. Et non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis, hoc est, illo die non rogabo Patrem. Neque enim tunc erit necesse. Ipsi enim eritis idonei rogare Patrem in nomine meo, vt meo tunc intercessu non egeatis. Quod tamen sic intelligitur, non vt Christus sit interpellans pro nobis, quomodo dicit Ioannes: Aduocatam habemus apud Patrem Iesum Christum iustum, sed quia est etiam cum Patre exaudiens. Quod Apostoli primo intellexerant tunc, quando palam de Patre eius annunciaturus erat.

Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia ego à Deo exiui.

Non ita intelligendum est, nos ideo à Patre amari, quia amamus Christum. Neque enim fides, aut amor noster causa est, quare diligimur, sed ediuerso potius nos Deum ideo amamus, quia ipse prior dilexit nos, & nobis vult bonum hoc, quod est amare Christum. Elegit enim nos ante mundi constitutionem quemadmodum ipse dicit quoque: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos*. Ipse enim Pater amat vos, quia me amatis. Quam exceditis ab amore meo, etiam decideris ab amore Patris. Quamuis enim amor Patris quo vos diligit, sit causa quare me amatis: amor tamen vester quo me diligitis, signum est, quod vos Pater amet.

Exiui à Patre, & veni in mundum. Iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris, & proverbium nullum dicis. Nunc scimus, quia scis omnia, & non est opus tibi, vt quis te interroget.

Exiui à Patre & veni in mundum. Humiliaui me ipsum formam serui accipiens, & in mundo esse cepi, secundum humanam naturam, quæ ante non fueram. (Hoc enim est in mundum, veni) iterum relinquo mundum, & vado

Lucæ 24.

Ioan. 14.

Ioan. 14.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 4.

Eph. 1.

Ioan. 15.

Philip. 2.

& vado ad Patrem, humanam naturam caelis inuehens. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris, & prouerbum nullum dicis, quomodo alijs solebas dicere temporibus. Credebant Apostoli à Deo uenisse Christum ac missum, sed de eius generatione, quã à Patre exisset, nondum plene nouerant, nisi modo, propterea dicunt palam eum nunc loqui. Et quia quod ante uolebatur in cordibus eorum ambiguum, ipse eis dixerat: dicunt ei non opus esse, ut quis eum interroget. Nouit enim uel non interrogatus omnia quae ego cogito, quod me scandalizat, aut in quibus haesito, & potest me non interrogantem ab omni dubio liberum & informatum redde-
re. Ignorantiam enim meam agnoscit. Est tamen mihi opus, ut interro- gem Christum, si scire uolero, hoc est, si eruditione sua me non praeue- nerit.

In hoc credimus, quia à Deo existi.

Quare nunc tandem credunt Apostoli Christum à Deo exisse? Fortasse quia illis non interrogantibus, audire tamen cupientibus reuelauit, & satisfecit Christus dubijs eorum. Dei enim solius est mentium secreta cog- noscere, & tacitis auditorum cogitationibus occurrere. In hoc itaque ex- perimento probamus te à Patre exisse, qui cum Patre omnia secreta cor- dium peruestigas, cuius oculis omnia sunt nuda & aperta. Cum quo & Spi- ritu sancto Dominus ipse Iesus sit benedictus in secula, Amen. Hebr. 4.

SERMO DE EADEM DOMINICA.

Quomodo sit in Iesu nomine rogandum: sancti uel sint inuocandi: de ipsorum ueneratione & praeconio: item Deum cum sit immutabilis, quomodo exaudiat.

Amen amen dico uobis: Si quid Patrem petierit in nomine meo, dabit uobis. Io- annis XVI. Quam necessaria sit nobis feruens, continuatq; ad Deum oratio, docet nos infirmitas atque multijuga nostra ignorantia. Ex- perimur quotidie, quanta sit nostra imbecillitas in tentationibus, quã de- sideria in operando, quanta ad uirtutes tepiditas, quanta in concupiscendo malitia, quanta denique ad omnem malum pronitas nostra, ut interim ta- ceam pericula, aduersitates, metus & infirmitates, quibus undique circun- damur & iactamur quotidie. Postremo, quis enumeret quas hostium frau- des & insidias patimur, aduersus quas nulla ex nobis ipsis est victoria, nul- la potentia ad resistendum? Hæc omnia ad obtinendum salutis portum no- bis difficultatem ostendunt, qui non aliter in hac uita, atque in mari ma- gno, inter procellosas tempestates, nauigamus. Est tamen una nobis reli- cta consolatio, sicut rex Iosaphat dicebat: Quam nesciamus quid agere de- beamus, hoc nobis residuum est, ut manus nostras ad Deum leuemus, hoc Para. 20.
est, ut ad Patrem nostrum tanquam in hoc exilio orphani suspirantes con- fugiamus, ipsum orantes, & nostri curam illi committentes. Nemini est autem formidandum, ne ad se fugientem repellat abijciatur Deus, qui est refugium pauperum, adiutor in tribulatione, nec timendum ut nolit nos audire, quando quidem se exauditurum promittit, dicens: Amen amen di- co uobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis. Clarè hic

EEE 2 docet

docet nos Dominus, quomodo & in eius nomine, hoc est, in cuius meriti interpositione sit nobis rogandus. Nempe in ipsius nomine, in nomine Iesu, in nomine Saluatoris. Vnde enim aliter nobis emanaret salutariter quidquam à Salvatore. Nō igitur in nomine tuo, non in nomine meo, non in meritis tuis, est rogandus Pater: sed in nomine dilecti Filij eius, hoc est, vili opponamus vitā, passionem, virtutes & merita eius. Inuocemus super nos eius sanguinem & mortem. Quod vbi fecerimus, non potest nobis negare Pater quicquam. Quare? Quia non potest negare Filio suo quicquam, cuius videlicet in nobis insignia passionis, cuius videt supra nos merita, cuius denique videt supra nos inuocatum nomen. Per hunc enim non solum rogamus eum, sed etiam compellimus. Verūm dicis, quare in nomine Sanctorum, quare in nomine Angelorum non rogamus Deum. Rogamus quidem intercessione Sanctorum, sed non pari modo vt in nomine Iesu, qui non solum interpellat pro nobis, quod & sancti faciunt post eum, licet id non faciant in se, hoc est, in suo nomine, aut merito (hoc enim non allegant, neque presumptuosè iactant) sed in nomine Christi Iesu, hoc est, in virtute Iesu (de literalibus enim hoc solo nomine non loquimur) extra quam non est vel Angeli, vel Sancti nomen, quod nos saluare, aut salutariter quid ex se tribuere possit. Siquidem extra Deum omnia imperfecta, imò omnia nulla sunt. Non quidem negamus sanctorum inuocationem & intercessionem, quam necessitatibus nostris non parum contulisse sapienter merito experti sumus.

Nec distentur eos, quatenus cum Christo vnus spiritus sunt, pro nobis apud Deum oratio multa posse, à nobis quoque, vt nostris tepidis orationibus suas feruentissimas adungant, rogandos: sed propter rudes quosdam & crassos homines, qui non distinguunt creaturam probè à creatori, dixerim sanctos extra Christum, hoc est, Petrū in nomine Petri, & Paulum in nomine Pauli, nihil esse: in nomine autem, hoc est, in virtute Iesu Christi (cui omnis salus & virtus adscribenda est) multum esse. Hoc modo dico me non rogare in nomine Petri, nomine Iesu excluso: quia ita neq; Petrū cognosco in nomine Petri, neque Paulū in nomine Pauli. In nomine autē Iesu eos veneror, vt amicos & filios Dei excelsi, cuius habet in se gratiā, cuius sanguis & virtus, cuius charitas & dona in eis resurgunt abundanti. Quænam modū ergo sancti hic viuētes in terris, si quid rogabāt Deū, vel pro se, vel pro alijs, vtiq; in nomine Iesu rogabant, ita ne modo quoq; aliter orant, q̄ in nomine Iesu pro nobis. Porro sancti hic in terra constituti, si quid rogati fuerunt, nonne per nomē Iesu interpellabāt eum, hoc est, vt eius amore, eius intuitu, illud bonum quod acceperant à Deo, egenis communicarent? Sic hodie & nos quoque rogamus, & rogamur, & alter alteri se humiliat, alter alterius opera flagitans, per nomen Christi. Rogamus Deum & Patrem in nomine Iesu: Rogamus homines vbi aliquid salutariter petimus in nomine Iesu. Neq; enim petentes ascribimus hominibus, sed Christo, tam rogando, quam accipiendo, quicquid boni aut salutariter rogamus. Neque in hoc quicquam latet hæreticum. Sancti nanque neque vellent quidem suo nomine honorari, suove nomine prædicari. Quid enim in eis honoraremus, nisi quomodo homines in seipis honoramus? Nunc verò dico eos non in seipis tantum

Sancti quibus
inuocandi
sunt.

Hierem. 14.

In nomine
Iesu quomodo
rogandū.

Sancti quid
apud Deum
pro nobis
poscant.

Sancti in terra
constituti
quomodo
rogant
Deum.

Sancti quæ
sunt honorati
sunt.

rum, sed in Deo, & Deum in ipsis honorandos. Hoc modo Christiane honorantur. Inuocandi sunt ergo nobis sancti, vt pro nobis orēt, sed pio modo, non vt quicquam ex seipsis tribuant. Putare nihilominus debemus eorum merita esse merita Christi, quæ ipse operatus est in eis, cum eorum tamen liberæ voluntatis (quam Deus cogere non vult) ascensu & conatu, eisque, hoc est, sanctis Christum donasse, vt haberent merita & præmia. Deus quidni in sanctis iustis coronatur. Operando enim hominibus sanctis virtus diuina, illorum opera facit, vt sint merita, imputatq; ad merita, & hæc coronat in eis, vt merita. Vide igitur quanta sit Dei misericordia, & benignitas circa nos. Cognosce etiam quod sancti non aliter volunt honorari, quam in Deo, & propter Deum, hoc est, vt Deus honoretur in illis. Attende postremo, quomodo Litaniis legitur & instituit Ecclesia. Cum enim dicit: Fili Dei, non subiungit ora pro nobis, sed miserere nobis. Cum dicit sancte Petre, non dicit miserere nobis, sed ora pro nobis. Christo, hoc est, Deo dicimus: Propitius esto, Parce nobis Domine: Christo dicimus: Ab insidijs diaboli, libera nos Domine. Neque enim facultatis est sanctorum, vitia nobis auferre, aut virtutes donare, nisi in virtute & nomine Iesu, & nisi ministerialiter Deo & iubente & dante. Ideo & quando pro nobis orant nunc beati, non aliter iuxta hunc modum orant, quam olim pro seipsis miseri, hoc est, non in nomine suo, sed in virtute nominis Dei. Propterea legitur de XXIII. senioribus, quod deposuerunt Apoc. 4. coronas suas, & procererunt in facies suas, adorantes Deum. Quid est coronas deponere, quam Christo coronas & merita sua accepta referre, fateriq; eadem Christi esse? Credimus autem sanctos à Deo iustius exaudiri quam nos, vt pote Dei amicos, qui puri & immaculati, siue per penitentiam à peccatis exuti, & in sanguine agni loti, inuenti sunt Deo fideles vsque ad mortem. Apoc. 7. Nos autem quomodo calamitatibus & miserijs, ita peccatis quoque & transgressionibus pleni, nostras iniquitates & infidelitatem agnoscimus: ideo causam nostram malam, tanquam patronis post Christum secundarumque intercessoribus, & iudicis amicis, committimus. Sunt enim in statu fructificationis amicitia diuina. Quare iustissimum est amicis nihil negari ab amico, hoc est, nihil beatis negari à Deo. Credendum est tamen eos nihil rogare, nisi quod Deus vult rogari. Vult autem Deus omnes homines saluos fieri, & ad cognitionem veritatis venire. Ideoque & libenter suscipit preces sanctorum suorum, pro nostra salute suas. Et quanquam nemo cogi possit, vt interventionem sanctorum imploret, neque temere faciat, qui in spiritu humilitatis, & in animo contrito, ipse ad Deum accedens, veniam imploret, multum tamen contulerit, præsertim tepidis & imperfectis hominibus, sanctorum seruantes preces suis frigidis iungere, vt sic adiuetur infirmitas sua apud Deum, qui occasionem nobis benefaciendi libenter accipit. Cæterum, cogitare quis vestrum hic posset: Cum Deus verax, constans, & immutabilis sit, quid facit oratio, quia immutare non potest Deum? Neque enim de nolente facit volentem, & quicquid voluerit Deus, fiet, ideo superflua videtur oratio. Respondendum, nequaquam esse superfluam orationem, nec esse etiam propterea mutabilem Deum. Quod vt plenius intelligatur, aliquid ex historia sancta, puta ex Genesi recensamus causa exempli. Ibi enim legitur Isaac à Deo promissum, semen eius multiplicandū Genes. 4.

EEE 3 vt stel-

vt stellas cæli. Quando ergo promittebatur ei à Deo, an Deus id facturus erat, an non? Absit vt promittere Deum dicamus non seruaturum. Absit inquam, vt absque voluntate implendi sentiamus eum promittentem. Absit postremo vt eum à voluntate mutabilem sine mutatu dicamus. Ergo quod promiserat, voluit, & quod voluit, seruauit, hoc est, impleuit. Iam igitur audi: Post hanc promissionem Dei Isaac vxorem duxit sterilem. Abijt Isaac ad rogandum Dominum pro vxore sua, eo quod esset sterilis. Quem exaudiuit Deus, & dedit conceptum Rebecce. Iam vide quid necessitatis hic fuit Isaac orare pro vxore sterili, cum ei promissum à Deo iam ante fuerat semen eius multiplicandum, vt stellas cæli. Si promissio erat vera diuina, si implenda, quid necesse fuit Isaac orare? Nam si verax est Deus, si stabilis, constans, ac immutabilis est, iam necesse erat, quod promiserat fieri. Quare ergo tunc orauit Isaac Dominum? Num Dominus suæ sponsonis aut est oblitus, aut implere non potuit? Haudquaquam. Sed quomodo ab æterno hoc prædestinauerat futurum, ita etiam Deus hoc ipsum reuelauerat Isaac implendum, puta vt semen eius sicut stellæ cæli multiplicaretur. Quomodo ergo prædestinatum erat & certo futurum, vt semen eius multiplicaretur, ita prædestinata quoque fuerunt & media, & modus, quibus prædestinatio principalis impleretur. Oratio igitur Isaac non mutauit Deum, nec futuosa, aut superflua, sed necessaria, quasi pro re per orationem impetranda. Non igitur rectè obijcitur, quod nihilominus Deus esset id ipsum, quod orabat Isaac, sine oratione facturus. Non ita est sentiendum. Nam quia scribitur, Exaudiuit Deus orationem eius, haud dubium ostendit, nisi Isaac orasset, Rebecca eius sterilis mansisset. Quomodo enim exaudiisset Isaac orationem Deus, pro sterili vxore precantis, si hæc absque mariti oratione fecunditatem obtinisset? Sed dicis, inde quod Deus prædixit, necesse erat, tamen si Isaac non orasset, vt Rebecca conciperet, ideo superflua orauit. Haudquaquam. Sciuit Deus ab æterno semen Isaac multiplicandum, sciuit sterilem Isaac vxorem Rebeccam futuram, sciuit Isaac virum sanctum pro vxore precaturum sterili, sciuit se exauditurum, vt prædestinatio impleretur. Ideo quomodo finis præstitutus & prædestinatus fuit, ita etiam media sunt præstituta & prædestinata, quæ si intermitterentur, & hoc ipsum fuisset præstitutum à Deo, nec finis tunc præordinatus foret nec prænunciatus. Verbi gratia: Non prædicatur à Deo seges multa futura, nisi & colonus præuideatur araturus. Si itaque araturus est & culturus agrum, potest sequi seges vberissima futura, potest etiam seges impediri. Quæ si minime fuerit impedita, potest certè futura prædici ab eo, qui futura scit, quæ tamen si colonus agrum non arauerit, neque esset, neque prædiceretur seges copiosa futura. Potuit hoc modo multiplicatio seminis Isaac prædici à Deo, potuit sterilitas vxoris Isaac, Rebecca scilicet præsciri, potuit nihilominus quæ præuidebatur Isaac oraturus & Rebecca sterilitatem deprecaturus, vt nullum esset impedimentum, quin diuina prædestinatio impleatur. Non igitur erat superflua oratio, qua impetrabatur fecunditas Rebecce, quia sine ea neque sterilis concipisset, nec Isaac promissio facta fuisset. Impletur igitur finis, si media impleantur. Nec prædicatur implendus finis, ybi media quibus ad finem perueniri

opot-

oportet, prævidentur à Deo non implenda. Sed obijciunt ab alio fortasse: Si oratio habet efficaciam impetrandi, tunc Deus ut homo mutatur. Legimus enim in scriptura sacra aliquid, ut futurum à Domino prænunciatum, quod tamen facta oratione non fuit, quomodo interminatum fuerat, impletum. Verbi gratia: Niniuitis per Prophetam Ionam à Deo prænunciatum fuit excidium ciuitatis. Vbi tamen penitentia regis & incolarum, orationeq; eorundem ad Deum facta mansit Niniue incolumis. Aut igitur Deus fuit mutatus ad preces & penitentiam incolarum ciuitatis, ut non faceret quod voluerat, aut non fuit verax, ut diceret futurum quod non erat futurum. Dicendum, licet circa nos fiant mutationes in rebus huiusmodi exterioribus, Deus tamen stabilis manet & immutabilis. Sumus enim nos mutabiles, ideo sententia diuina circa nos bene mutatur, Deo remanente immutabili. Verbi gratia: Niniuitis sententia fuit per Ionam nunciata, quam tunc Niniuitæ cum nunciaretur, iuxta sua opera dignam commuerant. Qui tamen ubi se mutauerant, sententia quoque circa eos mutata fuit, ut non fieret quod alioqui fuisset futurum, hoc est, ut non periret ciuitas. Propterea tamen Deus non est mutatus in sua voluntate. Sed dicitis: Quomodo tunc est verax? Dixit enim subuertendam ciuitatem, quæ non est subuersa. Dic Deum prædixisse sententiam dignam operibus Niniuitarum, & insinuasse quid meruissent: nempe excidium ciuitatis. Sciuit tamen eos penitentiam acturos, ideo nunquam fuit mutatus in aliam voluntatem, quam ante habuerit. Nunquam enim voluit Niniuitas damnare, quos sciuit per penitentiam reuocandos, licet sententiam inferendam, quam meruissent, si non penitissent, illis indicauit. Simile est de Ezechia rege Iudæ, cui Deus terminum vitæ prænunciavit. Orauit Deum Ezechias, & addidit Deus adhuc quindecim annos vitæ Ezechiz. Circa Ezechiam facta est mutatio, quia certissimo fuisset moriturus, nisi adijcente Domino plures annos superuixisset. Deus autem mutatus non fuit, ut quod primo voluisset, deinde mutatus nollet, sed immutabilis ipse circa res mutabiles ægroto adesse mortem nunciat. Ipse tamen quomodo sciuit ægroto verè adesse mortem, ita sciuit & voluit eum hac vice non mori, sed oratione sibi longiorem vitam impetrare. Prædixit igitur, quod sciebat nisi subueniretur, futurum prænunciabat ei, non iuxta hoc quod erat facturus in eo miraculum, sed iuxta hoc quod naturali ei fuisset cursu naturæ (nisi Deus aliter prouidisset) euenturum. Verè igitur impetrauit Ezechias oratione sua longiorem vitam, quia nisi orasset, Deus annos ei plures vitæ non adiecisset. Verum orationem futuram Ezechiz cognouit, & se illum seruaturum in vitæ sciuit. Vnde stans hoc quod mutatio circa Ezechiam facta est, nihilominus in Deo mutatio nulla facta est, sed quod voluit Deus, semper voluit, & volens mansit. Oraite igitur semper Deum filij, nec de prædestinatione disputate, sed Dei prouidentia vos committite. Adeo graue periculum super vos non potest venire, à quo Deus non possit vos liberare. Mutate vos in meliorem vitam, quia adeo deploratæ non fuistis vitæ, à qua diuina miseratio, si penitueritis, non vos liberet. Si igitur volueritis de peccatis pristinis penitere, si pro vitæ peccatorum Deum rogare, si futura peccata volueritis cauere, si denique Dei seruare decreueritis mandata, signa habebitis, quod scripta sunt no-

Deum esse
immutabi-
lem.

Ionæ 3.

Esaie 38.

mina vestra in libro vite. Quod nobis omnibus largiatur Dei Filius Dominus noster Iesus Christus in secula benedictus, Amen.

PARAPHRASIN IN EPISTOLAM ET EXEGESIN in Euangelium in festiuitate Ascensionis Domini, cum suo Sermone require in secundo Tomo de festiuitatibus Sanctorum, in vtraque parte.

DOMINICA POST ASCENSIONEM DOMINI, Epistola prima Petri quarto.

Prou. 10.
Iacob. 1.

Esote prudentes, & vigilate in orationibus. Ante omnia autem mutuam in vobismetipsis charitatem continuam habentes, quia charitas operit multitudinem peccatorum. Hospitalis inuicem sine murmuratione. Vnusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrans, sicut boni dispensatores multiformis gratie Dei. Si quis loquitur, quasi sermones Dei: si quis ministrat, tanquam ex virtute quam administrat Deus, ut in omnibus honorificetur Deus, per Iesum Christum.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

1. Petri 4.
& 5.

Rom. 12.

Lucæ 12.

Psal. 126.

Psal. 90.

Collo. 3.

Postquam præmonerat eos, qui luxurijs & peccatis operam dant, Petrus Apostolus, deterere eos cupiens à vitijs, per expectationem diuini iudicij, quod futurum est in nouissimo die, quo reddent rationem operum suorum, nihilominus credentes monet nunc vigilare, prospicereque, quod rectè, inculcateque viuant, quando quidem incerti sunt, quando viuendi terminus illis sit imponendus. Quamobrem cum Dominus pulsauerit, quacunque hora veniens, illos inueniat oportet vigilantes, & qui pulsanti confestim aperiant, paratique occurrant. Dicit igitur: Esote prudentes, cognoscentes, cauentesque pericula tentationum ex carne & mundo, insidiasque diaboli intelligentes: quas quomodo elabi, aut vincere studeatis, vestra sit meditatio. Et vigilate omni hora hostium tentamenta suspecta habentes. Nectantum opus est vt vigiletis, sed vt vigiletis etiam in orationibus. Prudentia enim & vigilia vestra ad hoc quamuis sit necessaria, ne ab inimicis capiamini, non tamen sufficit, nisi adiutorium etiam vobis adit diuinum. Nisi enim Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat qui custodit eam. Idecirco vigilate in orationibus, vt habitetis in adiutorio altissimi, & in protectione Dei cæli commoremur, quem inuocatis. Ante omnia præcipue mutuam in vobismetipsis charitatem continuam ac indeficientem habentes. Absque enim obseruatione charitatis nihil prodest, quicquid aliud exercebitis, aut quaeritis ad salutem. Hoc modo Paulus quoque monet, dicens: Super omnia charitatem habere, quod est vinculum perfectionis. Hæc enim operit multitudinem peccatorum, vt vbi illa à Deo infusa fuerit, ibi recedat necessitas est mor-